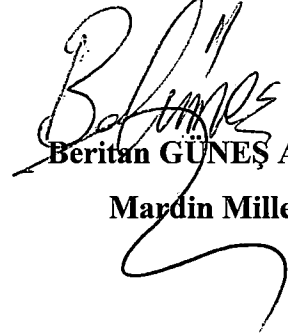

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

25190

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN
Mardin Milletvekili

Mardin Artuklu İlçe Belediyesi tarafından 8 Mart Dünya Kadınlar Günü için hazırlanan, Türkçe, Kürtçe, Arapça ve Süryanice olmak üzere 4 farklı dilde farkındalık mesajları içeren billboardların, Mardin Valiliği tarafından keyfi bir şekilde asılması engellenmiştir. Belediye yetkilileri ve reklam şirketi temsilcileriyle yapılan görüşmeler sonucunda, reklam şirketine açıkça "DEM Partili Belediyelerin afişlerinin asılmayacağı" şeklinde bir talimat verildiği kesin olarak tespit edilmiştir. Bu talimat, Belediye ile reklam şirketi arasında 28.02.2025 tarihinde imzalanmış ve halen geçerli olan yasal bir sözleşmenin uygulanmasını hukuksuz biçimde engellemektedir. Bu kabul edilemez ve hukuka aykırı uygulama, demokratik bir hukuk devletinde asla yaşanmaması gereken bir idari baskı örneğidir ve aşağıda belirtilen hukuki gerekçelerle Anayasa'ya, kanunlara ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere açıkça aykırılık teşkil etmektedir:

- Anayasa'nın 127'nci maddesi, yerel yönetimlerin "mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak üzere" kurulduğunu belirtmekte ve yerel demokrasinin vazgeçilmez bir unsuru olarak belediyelerin kendi yetki alanlarındaki konularda karar alma ve uygulama yetkisini güvence altına almaktadır. Bu yetki, yerel yönetimlerin kendi görev alanlarında, kanunların çizdiği sınırlar içerisinde serbestçe karar alabilmelerini ve bu kararları uygulayabilmelerini zorunlu kılar. Belediyenin, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla billboard hazırlaması ve asması, bu anayasal yetki kapsamında tartışmasız bir faaliyet olup, Valiliğin bu faaliyeti engellemesi, Anayasa'nın teminat altına aldığı yerel yönetim yetkilerine açık bir saldırı niteliğindedir.
- İdari vesayet yetkisi, Anayasa'nın 127'nci maddesinin beşinci fıkrasında kesin sınırlarla düzenlenmiş olup, "merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda

belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir" şeklinde tanımlanmıştır. Bu hükümden hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde anlaşılacağı üzere, idari vesayet yetkisi ancak ve ancak kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde kullanılabilir. Mevcut mevzuatta, Valiliğin, Belediyenin 8 Mart Dünya Kadınlar Günü billboardlarını engelleme yetkisini düzenleyen hiçbir kanuni düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle, Valiliğin söz konusu engelleme kararı, tamamen kanuni dayanaktan yoksundur ve idari vesayet yetkisinin sınırlarını açıkça aşan, hatta bu yetkiyi kötüye kullanan bir nitelik taşımaktadır.

- Anayasa'nın 90'ıncı maddesinin beşinci fıkrası uyarınca, "usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir" ve "temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır." Bu bağlamda, Türkiye'nin 1992 yılında onayladığı Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 4'üncü maddesinin 4'üncü fıkrası, "Yerel makamlara verilen yetkiler normal olarak tam ve münhasırdır. Kanunda öngörülen durumlar dışında, bu yetkiler öteki merkezi veya bölgesel makamlar tarafından zayıflatılamaz veya sınırlandırılmaz" hükmünü içermektedir. Valiliğin, Belediyenin billboardlarını engelleme kararı, bu uluslararası sözleşme hükmüne ve dolayısıyla Anayasa'nın 90'ıncı maddesine pervasızca aykırıdır.

- 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 17'nci maddesi, "Düzenleme kurulu, toplantının yapılacağı yerde toplantı tarihinden önce, o yere varmak için seçilecek toplanma yerini ve izlenecek yol ve yönleri, yapılacak afiş ve pankart gösteren izin için yetkili makamlara başvurarak toplantının yapılabilmesi için izin alır" hükmünü içermektedir. Bu hüküm, toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin düzenlenmesi için gerekli izin sürecini düzenlemekte olup, bir belediyenin kendi görev alanı içerisinde 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla billboard asması için hiçbir izin sürecini zorunlu kılmamaktadır. Dolayısıyla, Valiliğin, Belediyenin billboardlarını engelleme kararı, 2911 sayılı Kanun kapsamında da tamamen dayanaktan yoksundur.

- Anayasa'nın 26'ncı maddesi, "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir" hükmünü içermektedir. Belediyenin, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla hazırladığı billboardlar, bu temel hak kapsamında tartışmasız biçimde değerlendirilmeli olup, Valiliğin bu hakkı engelleme kararı, Anayasa'nın 26'ncı maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ciddi biçimde ihlali niteliğindedir.

Bu Bağlamda,

1. Mardin Artuklu İlçe Belediyesi ile reklam şirketi arasında 28.02.2025 tarihinde imzalanmış yasal bir sözleşme mevcutken, Valilik hangi yasal dayanakla "DEM Partili Belediyelerin afişlerinin asılmayacağı" şeklinde bir talimat vermiştir?
2. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesi belediyelere kendi görev ve yetki alanlarında tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri yapma hakkı tanırken ve bu hak anayasal güvence altındayken, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü billboardlarının asılmasının engellenmesi hangi yasal gerekçeye dayandırılmıştır?
3. Anayasa'nın 127'nci maddesinde güvence altına alınan "mahalli idarelerin hak ve yetkilerinin korunması" ilkesi çerçevesinde, yerel yönetimlerin 8 Mart Dünya Kadınlar Günü gibi uluslararası alanda tanınan bir günle ilgili afiş ve billboard asma hakkının engellenmesinin hukuki dayanağı nedir?
4. İdari vesayet yetkisinin sınırlı, istisnai ve kanuna dayalı olması zorunluluğu karşısında, Valiliğin bu açıkça hukuka aykırı müdahalesi nasıl savunulabilir? Bu müdahaleyi idari vesayet yetkisi kapsamında değerlendirmenin mümkün olmadığı açıkken, sorumlu kamu görevlileri hakkında ne gibi işlemler yapılacaktır?
5. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 4'üncü maddesinde belirtilen "yerel makamların temel yetki ve sorumluluklarına müdahale edilmemesi" ilkesi karşısında, Valiliğin bu uygulaması Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeleri açıkça ihlal etmiyor mu? Bu ihlal karşısında Bakanlık ne gibi önlemler almayı planlamaktadır?
6. Anayasa'nın 26'ncı maddesindeki düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti kapsamında, bir yerel yönetimin kendi görev alanında afiş ve billboard asma hakkının siyasi saiklerle engellenmesi, anayasaya aykırılık teşkil etmekte midir?
7. Bu engelleme kararını veren kamu görevlileri hakkında Bakanlığınız tarafından idari soruşturma başlatılması düşünülmekte midir?